

<https://doi.org/10.56583/frp.2976>

Katarzyna Cegielska*

Akademia Kultury Społecznej i Medialnej w Toruniu – Akademia Nauk Stosowanych

<https://orcid.org/0000-0001-5523-3969>

WIZYTA KSIĘDZA BISKUPA STANISŁAWA STEFANKA TCHR W JASSACH W RUMUNII W SIERPNIU 1997 R.**

Streszczenie

W dniach od 2 do 8 sierpnia 1997 r. ksiądz biskup Stanisław Stefanek TChr jako członek Papieskiej Rady ds. Rodziny uczestniczył w sesji wyjazdowej Rady w Wyższym Seminarium Duchownym i Fakultecie Teologicznym w Jassy w Rumunii. Spotkanie składało się z szeregu wykładów. W czasie obrad ksiądz biskup Stanisław Stefanek wygłosił referaty: „Mężczyznę i niewiastą ich stworzył. Płeć w Biblii” oraz „Metody naturalne i duchowość małżonków”. W kontekście współczesnych trendów propagujących m.in. ideologię gender nauczanie księdza biskupa Stanisława Stefanka w kontekście małżeństwa i rodziny jest niezwykle aktualne i warto je przypominać.

Słowa kluczowe: *Jassy, biskup Stanisław Stefanek, Papieska Rada ds. Rodziny, kobieta, i mężczyzna*

* Katarzyna Cegielska – wykładowca przedmiotów dziennikarskich w Akademii Kultury Społecznej i Medialnej w Toruniu, redaktor, autor licznych publikacji – artykułów i fotografii w książkach i czasopismach. W swojej problematyce badawczej zajmuje się kwestiami działalności duszpasterstwa katolickiego wśród Polonii i Polaków mieszkających za granicami RP. Za działalność społeczną i edukacyjną odznaczona medalem 100-lecia odzyskania niepodległości, Srebrnym Krzyżem Zasługi oraz Medalem Komisji Edukacji Narodowej.

** Referat na temat wizyty księdza biskupa Stanisława Stefanka TChr w Jassach w sierpniu 1997 r. został wygłoszony 22 sierpnia 2024 r. w Suczawie w Rumunii podczas konferencji „Droga do solidarności. Relacje polsko-rumuński na przestrzeni wieków”.

THE VISIT OF BISHOP STANISŁAW STEFANEK, TCHR, TO IAȘI, ROMANIA, IN AUGUST 1997

Abstract

From August 2nd to 8th, 1997, Bishop Stanisław Stefanek, TChr, as a member of the Pontifical Council for the Family, participated in the Council's away session at the Major Seminary and Faculty of Theology in Iași, Romania. The meeting consisted of a series of lectures. During the session, Bishop Stanisław Stefanek delivered the following papers: "He Created Them as Man and Woman: Gender in the Bible" and "Natural Methods and the Spirituality of Marriage." In the context of contemporary trends promoting, among other things, gender ideology, Bishop Stanisław Stefanek's teachings in the context of marriage and family are extremely timely and worth recalling.

Keywords: *Iași, Bishop Stanisław Stefanek, Pontifical Council for the Family, woman, and man*

~ . ~

Ksiądz biskup Stanisław Stefanek należał do Towarzystwa Chrystusowego dla Polonii Zagranicznej (SChr). Choć nigdy nie był posłany przez swoich przełożonych na placówkę poza Polskę, docierał z Dobrą Nowiną do Polaków żyjących poza granicami, szczególnie w trakcie swojej biskupiej posługi. Jednak poza posługą wśród rodaków, ksiądz biskup Stanisław Stefanek wyjeżdżał poza granice kraju na posiedzenia Papieskiej Rady ds. Rodziny, do prezydium której został powołany w styczniu 1993 r. przez Ojca Świętego Jana Pawła II. Najczęściej obrady tego gremium odbywały się w Watykanie, ale zdarzały się w innych miejscach. W sierpniu 1997 r. Papieska Rada ds. Rodziny spotkała się w Wyższym Seminarium Duchownym w Jassach w Rumunii.

Dzieląc czas biskupiej posługi księdza biskupa Stanisława na czas szczeciński i łomżyński, trzeba powiedzieć, że w czasie szczecińskim, czyli w latach od 1980 do 1996 r. ksiądz biskup – jak wylicza ksiądz prof. Grzegorz Wejman – odbył 70 wyjazdów zagranicznych. Natomiast w latach 1996-2020 tych podróży zagranicznych księdza biskupa był 140, w tym 99 w czasie posługi księdza biskupa jako ordynariusza diecezji. Te wyliczenia bardzo skrupulatnie przeprowadziła siostra Maksymiliana Lont, nazaretanka na podstawie kalendarzy księdza biskupa, w których każda działalność była odnotowywana. W swoim 16-letnim posługiwaniu w Szczecinie wyjazdy zagraniczne księdza biskupa Stanisława miały różne natężenie: w 1981 – był 2 razy; 1982 – 4 razy; 1983 – 2 razy; 1984 – 6 razy, 1985 – 1; 1986 – 5 razy, 1987 r. – 8 razy; 1988 r. – 7 razy; 1989 r. – 9 razy; 1990 r. – 3 razy; 1991 r. – 1 raz; 1992 r. – 2 razy; 1993 r. – 2 razy; 1994 r. – 7 razy; 1995 r. – 7 razy; 1996 r. – 4 razy. Obejmowały one przede wszystkim Europę, ale także: Amerykę Północną i Południową oraz Azję. Ks. bp Stefanek odwiedził takie państwa, jak:

Anglia, Włochy, Niemcy (RFN i NRD), USA, Austria, Jugosławia, Holandia, Szwecja, Kanada, Brazylia, Filipiny, Rosja oraz Palestyna i Izrael (Ziemie Świętą)¹.

Natomiast w czasie łomżyńskim aktywność zagraniczna księdza biskupa przedstawiała się następująco: 1996 (listopad-grudzień) – 2 razy, 1997 – 9 razy, 1998 – 6 razy, 1999 – 8 razy, 2000 – 9 razy, 2001 – 9 razy, 2002 – 4 razy, 2003 – 6 razy, 2004 – 5 razy, 2005 – 4 razy, 2006 – 7 razy, 2007 – 5 razy, 2008 – 7 razy, 2009 – 5 razy, 2010 – 7 razy, 2011 – 6 razy, 2012 – 4 razy, 2013 – 8 razy, 2014 – 6 razy, 2015 – 6 razy, 2016 – 4 razy, 2017 – 5 razy, 2018 – 5 razy, 2019 – 2 razy. Kierunki wyjazdów księdza biskupa były podobne odwiedzał Niemcy, Włochy, Belgię, Holandię, Austrię, Wielką Brytanię, Francję, Szwajcarię, Hiszpanię, Węgry, Rumunię, Danię, Turcję, Grecję, Rosję, Ukrainę, Białoruś, Litwę, Stany Zjednoczone, Kanadę, Brazylię, Australię i Nową Zelandię, Filipiny i Kamerun².

Trzeba zaznaczyć, że ksiądz biskup, kiedy wyjeżdżał za granicę, zawsze spotykał się z Polonią, a także swoimi współbraćmi pracującymi na obczyźnie. Zdecydowana większość jego podróży zagranicznych to posługa duszpasterska wśród Polonii – rocznice powstania polskich parafii, bierzmowania, dni skupienia dla kapłanów i wspólnot sióstr zakonnych, czy misje i rekolekcje parafialne oraz wyjazdy z ramienia Papieskiej Rady ds. Rodziny, do Prezydium której należał. Bardzo rzadko udawał się na pielgrzymki z grupami, np. do Turcji śladami Apostołów Pawła i Jana. Te wyjazdy stanowiły bardzo incydentalne przypadki i to w czasie, kiedy był biskupem seniorem.

W kalendarium odnoszącym się do czasów, kiedy Stanisław Stefanek był ordynariuszem diecezji łomżyńskiej, sporządzonym na podstawie kalendarzy księdza biskupa, odnajdujemy zapiski dotyczące wyjazdu księdza biskupa do Rumunii. 2 sierpnia 1997 r. ksiądz biskup przekroczył granicę z Ukrainą na przejściu Hrebenne-Rawa Ruska. Udał się przez Jarmolińce do Kamienia Podolskiego, gdzie spędził 3 sierpnia. Kolejnego dnia udał się do Rumunii, spędzając 8 godzin na granicy ukraińsko-rumuńskiej, co także możemy przeczytać w osobistych zapiskach księdza biskupa w kalendarzu z 1997 roku. Od 5 do 8 sierpnia ksiądz biskup uczestniczył w sesji wyjazdowej zorganizowanej przez Papieską Radę ds. Rodziny w Wyższym Seminarium Duchownym i Fakultecie Teologicznym w Jassach. W tym czasie wygłosił dwa referaty: „Metody naturalne a duchowość małżeńska” oraz „Mężczyznę i niewiastę ich stworzył. Płec w Biblii”³.

¹ Por. G. Wejman, *Posługa duszpasterska na rzecz Polonii biskupa Stanisława Stefanka sufragana diecezji szczecińsko-kamieńskiej*, w: *Polonijne dzieło księdza biskupa Stanisława Stefanka TChr*, red. K. Cegielska, M. Lont, Toruń 2023, s. 123.

² Na podstawie kalendarium zawartym w: M. Lont, *Posługa duszpasterska biskupa Stanisława Stefanka TChr na rzecz Polonii w latach 1996-2019 (okres łomżyński)*, w: *Polonijne dzieło księdza biskupa Stanisława Stefanka TChr*, red. K. Cegielska, M. Lont, Toruń 2023, s. 155-200.

³ Wiadomości i teksty referatów pochodzą z zapisów w: *Kalendarzu osobistym ks. biskupa*

Kim był ksiądz biskup Stanisław Stefanek?

Ksiądz bp Stanisław Stefanek urodził się 7 maja 1936 r. w miejscowości Majdan Sobieszczański, gmina Niedrzwica Duża (woj. lubelskie), w rodzinie rolniczej. 26 czerwca 1949 r. – mając zaledwie 13 lat, napisał podanie do Niższego Seminarium Duchownego Towarzystwa Chrystusowego dla Wychodźców w Ziębicach z prośbą o przyjęcie, pisał wtedy: „...*uprzejmie proszę o przyjęcie mnie do VIII klasy Niższego Seminarium Zagranicznego w Ziębicach w charakterze kandydata do kapłaństwa. Obecnie jestem uczniem VII klasy szkoły podstawowej w Sobieszczanach, po ukończeniu której pragnę wstąpić do Seminarium. Praca duszpasterska na wychodźstwie odpowiada w zupełności memu usposobieniu i jest mym pragnieniem*”⁴.

Powołanie kapłańskie księdza biskupa Stanisława, a raczej wybór zgromadzenia zrodził się nie z bezpośrednich kontaktów z chrystusowcami, ale poprzez prasę. Młody, kilkunastoletni Stanisław, mieszkając pod Lublinem, nie miał żadnych kontaktów z chrystusowcami. Dowiedział się o nich z miesięcznika *Msza św.* – *wydawanego przez chrystusowców właśnie*, który, pomagając listonoszowi, kolportował. Po otrzymaniu pozytywnej odpowiedzi, 9 września 1949 r. został przyjęty do Niższego Seminarium Duchownego w Ziębicach oraz do Towarzystwa Chrystusowego. Po zdaniu egzaminu dojrzałości naukę kontynuował w Wyższym Seminarium Duchownym Towarzystwa Chrystusowego.

Po święceniach subdiakonatu, przełożony generalny ks. Ignacy Posadzy skierował 19 czerwca 1959 r. pismo do ordynariusza abpa Antoniego Baraniaka z prośbą o udzielenie subdiakonowi Stanisławowi Stefankowi dyspensy celem przyspieszenia święceń diakonatu i prezbiteratu. Święcenia te, po otrzymaniu 22 czerwca 1959 r. dyspensy „*a servandis temporum interstitiis*”, przyjął z rąk abpa Antoniego Baraniaka: święcenia diakonatu otrzymał 24 czerwca 1959 r. w Obrze. Święcenia prezbiteratu w Poznaniu 28 czerwca 1959 r.

Pierwsze posługi pełnił w parafiach obsługiwanych przez chrystusowców w Goleniowie, Pyrzycach, Sarbii, Stargardzie Szczecińskim. Skończył też studia w katedrze Pisma świętego Wydziału Teologicznego na KUL, gdzie uzyskał tytuł doktora z teologii biblijnej (13 czerwca 1980 r.) Pełnił wiele ważnych funkcji w zgromadzeniu, m.in. wikariusza generalnego Towarzystwa Chrystusowego. W tym samym roku został biskupem pomocniczym diecezji szczecińsko-kamieńskiej, gdzie przy boku abpa Kazimierza Majdańskiego wzrastał w miłości do

Stanisława Stefanka z 1997 roku, Archiwum Diecezjalne w Łomży; Konspektów wystąpień ks. biskupa Stanisława Stefanka z 1997 roku, rkr, Archiwum Diecezjalne w Łomży; *Kalendarium Posługi Pasterskiej Biskupa Łomżyńskiego Stanisława Stefanka*, „Łomżyńskie Wiadomości Diecezjalne” 1997, LIX, nr 3.

⁴ Archiwum Towarzystwa Chrystusowego w Poznaniu (dalej ATCh w Poznaniu), Materiały osobowe, podanie Stanisława Stefanka o przyjęcie do Niższego Seminarium Duchownego Towarzystwa Chrystusowego dla Wychodźców z dnia 26 czerwca 1949 r.

rodziny. Był dyrektorem Instytutu Studiów nad Rodziną w Łomiankach. W październiku 1996 roku został ustanowiony przez Jana Pawła II ordynariuszem diecezji łomżyńskiej. W latach 1993-2016 był członkiem prezydium Papieskiej Rady ds. Rodziny. 11 listopada 2011 r. przeszedł na emeryturę i zamieszkał w Domu Wspólnoty Kapłańskiej w Łomży. Pozostał jednak w dalszym ciągu aktywny i bardzo zaangażowany w różne formy głoszenia słowa Bożego i posługi duszpasterskiej w kraju i zagranicą. Biskup Stefanek zmarł w Lublinie 17 stycznia 2020 r.⁵

Jego przynależność do Towarzystwa Chrystusowego jest kluczowa, ponieważ uzasadnia troskę księdza biskupa Stanisława w trakcie całej swojej posługi kapłańskiej i biskupiej o Polaków rozsianych po świecie. Dodajmy na marginesie, że diecezja w Jassach (siedziba biskupa znajduje się w katedrze pw. Najświętszej Maryi Panny Królowej w Jassach) znajdująca się w na terenie Rumunii, ale obejmująca swoim zasięgiem terytorium historycznej Mołdawii⁶, ma kontakty z chrystusowcami i – jak dowiadujemy się – z rumuńskiej Bukowiny pochodzi jeden z nich ks. Matei Catargiu SChr, obecnie posługujący jako proboszcz w poznajskiej placówce chrystusowców⁷.

W Rumunii istnieje sześć biskupstw rzymskokatolickich. Jednym z nich jest diecezja Iasi (Jassy), sześć greckokatolickich oraz ordynariat dla katolików ormiańskich. W kraju liczącym 20,2 miliona ludności zaledwie 5,4 proc. stanowią katolicy, 86,5 proc. to prawosławni, a 5,1 proc. to protestanci⁸. Diecezja Jassy powstała w 1884 roku i leży we wschodniej Rumunii, w krainie zwanej Mołdawią. Zajmuje powierzchnię ponad 46 tys. km kw.

Mężczyzną i kobietą ich stworzył

W kontekście współczesnych trendów propagujących m.in. ideologię gender czy teorie głoszone przez tzw. Ekologów, nauczanie księdza biskupa Stanisława Stefanka w kontekście małżeństwa i rodziny jest niezwykle aktualne i warto je choćby w zarysie przypominać w kontekście referatu, którego był autorem i referentem w sierpniu 1997 r. w czasie wyjazdowego posiedzenia Papieskiej Rady ds. Rodziny w WSD w Jassach w Rumunii.

Jeden z referatów Księdza Biskupa Stanisława Stefanka wygłoszonych w Jassach nosił tytuł: „Mężczyzną i niewiaścą ich stworzył. Płeć w Biblii”. Wykład swój

⁵ Por. B. Kołodziej TChr, *Ksiądz Biskup Stanisław Stefanek TChr (07.05.1936-17.01.2020)*, w: *Śługa Ewangelii rodziny i życia. Zbiór wspomnień o Księdzu Biskupie Stanisławie Stefanku TChr*, red. K. Cegielska, Łomża 2025.

⁶ Episcopia Romano-Catolica de Iasi [dostęp: 26.11.2024].

⁷ Ks. Matei Catargiu pochodzi z Pojany Mikuli na Bukowinie. Po ukończeniu szkoły podstawowej pojechał do Polski, gdzie wstąpił do chrystusowców. Został wyświęcony 20 maja 2003 roku. Por. <https://dompolski.ro/pl/ksiadz-mateusz-catargiu/> [dostęp: 26.11.2024].

⁸ <https://www.biseriacatolica.ro/episcopi/> [dostęp: 26.11.2024 r. [dostęp: 26.11.2024].

prelegent oparł o Instrukcję wychowania do miłości Ojca Świętego Jana Pawła II (ten dokument Stolicy Apostolskiej był właśnie podstawą do rozważań sympozjum w Jassach) oraz katechez środowych papieża Polaka. Biskup Stanisław, odnosząc swą refleksję do katechez, nazwał to nauczanie ze środowych audiencji papieża Polaka wydarzeniem w historii Kościoła naszych czasów opatrznosciowym. *Właśnie wtedy, gdy natężyła się wszechstronnie doświadczana, agresja przeciw człowiekowi, zwłaszcza gdy podjęto wielorakie próby obdarcia człowieka z jego godności, od 5 września 1979 r. każdej środy odzywa się Jan Paweł II do świata współczesnego, głosząc teologię ciała. Są to trzy kolejne cykle katechez środowych poświęconych człowiekowi w ogóle, a w szczególności małżeństwu i rodzinie*⁹. Te katechezy zaś Ojciec Święty oparł o wnikliwie interpretowane objawienie, zapisane w księgach świętych i z niezwykłą konsekwencją wykorzystywane principia filozofii osoby. Jan Paweł II mówił o Bogu stwarzającym dobro objawione obrazem ludzkiej płci to jest przekazanie dwóch zadań mężczyźnie i kobiecie: przekazywanie życia i panowanie nad światem.

Jak tłumaczył ksiądz biskup, najczęściej wykorzystywany zapis tradycji kapłańskiej – opis stworzenia człowieka – zestawia ze sobą w dwa pojęcia, „obraz i podobieństwo Boga” oraz „mężczyznę i kobietę stworzył ich”. W tym kontekście prelegent rozważał, jaką rolę odgrywa płeć w odsłanianiu tajemnicy Boga i co oznacza mężczyzna i kobieta w swojej płciowości. I odpowiadał, że misję człowieka określają męskość i kobiecość. „Pobłogosławił im” – to dalszy ciąg zapisu tradycji kapłańskiej – czyli uposażył, dał polecenie, określił zadania. Między jednym a drugim określeniem jest ścisła wewnętrzna więź. W boskim poleceniu jest boskie uposażenie. Taki jest wymiar stworzenia. Bóg nie stwarza ogólnie, anonimowo i bez powołania, Bóg stwarza w bardzo konkretnie zaplanowanej misji, i w tym akcie stwórczej miłości i wszechmocy zawarte jest uposażenie¹⁰.

Męskość i kobiecość wypowiada się płcią, a zatem trzeba pogłębiać rozumienie płci jako misji, zadania. *Pomoże nam w tym drugi wymiar ludzkiej aktywności, jaki został wyznaczony przez Stwórcę: panowanie nad światem, porządkowanie świata. Wypełnienie świata ludzkim życiem. Najczęściej to panowanie interpretowane jest w duchu myślenia potocznego: panować nad stworzeniami, to znaczy opanowywać, ujarzmiać, wykorzystywać te stworzenia. Jednakże nie można tak prosto rozumieć polecenia Bożego, chociażby i z tego tytułu, że panowanie odnosi się do wszystkich istot i na ziemi, i w morzu, i w powietrzu. A nie wszystkie te istoty są do ujarzmienia. Jest więc jakieś panowanie wychodzące poza zwykły funkcjonalizm. Jest panowanie ontologiczne, a nie funkcjonalno-etyczne. W kategoriach*

⁹ S. Stefanek, *Mężczyznę i niewiastę ich stworzył. Płeć w Biblii*, referat wygłoszony w sierpniu 1997 r. w WSD w Jassach w Rumunii, w: *Konspekty wystąpień ks. biskupa Stanisława Stefanka z 1997 roku*, rkr, Archiwum Diecezjalne w Łomży.

¹⁰ Tamże.

istnienia, a nie działania. Jesteśmy nad wszystkimi stworzeniami. W ramach tego „nadistnienia” zapisana jest płciowość: męskość i kobiecość. Jest więc to „nadmęskość i nadkobiecość”¹¹. Biskup Stanisław Stefanek podkreślał, że jest to płciowość w istocie różna od płciowości innych stworzeń na ziemi. Nie jest oparta tylko na biologii, ponieważ ma kontekst osobowy.

Drugi wymiar tej misji to jest panowanie nad światem. Współczesne obyczaje, zwłaszcza w systemach totalitarnych bardzo niechętnie pokazywały żonę obok polityka. Światem rządzą jednostki, a nie „komunia osób”. Jak zaznaczył referent w sposób sobie właściwy, *nie ratuje tej sytuacji ruch feministyczny, urozmaicając stoły prezydialne i trybuny wielkich tego świata fryzurami damskimi. Są to nie tylko jednostki, ale bardzo często zantagonizowane, konkurencyjnie ustawione, zazdrośnie strzegące procentów reprezentatywności i zdobytych przestrzeni władania kobiety*¹².

Płciowość jako podmiot władzy – ten temat rozważał prelegent, idąc śladem Biblii, zwłaszcza sięgając do ksiąg mądrościowych. To w tych Bożych źródłach, jak podkreśla, w sposób prosty przedstawia się szansę porządkowania życia społecznego w oparciu o pierwotny ład, którym Bóg ustanowił jedność mężczyzny i kobiety. Przypomniął też, że w 1995 roku przy okazji podejmowania tematyki kobiecej, Ojciec Święty kilkakrotnie wrócił do rodzinności, tzn. do komunii małżeńskiej i wspólnoty rodzinnej jako modelu organizacji społecznych. *Zatrzymał się wewnątrz współczesnych problemów życia politycznego, gospodarczego, postulując humanizację ekonomii. W konkretach można powiedzieć, że płciowość może służyć władzy zasadą komplementarności i programem daru. Komplementarność to troska o pełny wymiar życia społecznego, a dar to program służby, który to życie społeczne realizuje*¹³. Prelegent zaznaczył w swoim wykładzie, że współczesne napięcia, odwoływanie się do reform i ciągle poszukiwanie rozwiązań jest owocem indywidualistycznej koncepcji człowieka i indywidualistycznie rozumianego źródła władzy społecznej. W charakterystyczny dla siebie sposób podkreślił, że głosowanie, demokracja, wszelkiego rodzaju plebiscyty, badanie opinii publicznej odnoszą się do jednostki, i sumują jednostki. Nie sięgając do treści, która jest między mężczyzną i kobietą. Zaznaczył, że nie ma narzędzi badawczych, które by uwzględniały człowieka w jego relacji do drugiego człowieka i z tej relacji tworzyło odpowiednie argumenty do organizowania życia społecznego¹⁴.

Rozwiązaniem wskazanym przez prelegenta jest oczywiście budowanie cywilizacji miłości. *Komplementarne rozumienie płci jest szansą ujawnienia pełni ludzkiego istnienia i sposobem na objaśnienie pełni człowieczych możliwości. Ta równość po obydwu stronach jest tak istotna, że ostatecznie nie można mówić o męż-*

¹¹ Tamże.

¹² Tamże.

¹³ Tamże.

¹⁴ Por. tamże.

czyźnie i o kobiecie inaczej jak o człowieku. Dlatego nie ma mężczyzny i kobiety, wszyscy jesteśmy w odniesieniu do Stwórcy - jesteśmy dziećmi Bożymi¹⁵.

Patrzac na zapiski w kalendarzu księdza biskupa Stanisława Stefanka, odnotowywał w nim wszelkie spotkania z grupami czy konkretnymi osobami. Kartki z kalendarza sierpniowych dni od 2 do 9 sierpnia są dość ubogie w treści. W dniach 2 i 3 sierpnia wykreślono zaplanowane wcześniej działania (pozostał tylko zapis z 2 sierpnia, godziny 8.00 – Zamość – pielgrzymka), żeby wpisać informacje dotyczące podróży do Kamieńca Podolskiego. Pod datą 4 sierpnia widnieje informacja „Kamieniec – Jassi”, a pod podkreśleniem – „8 godzin na granicy”. We wtorek 5 sierpnia ksiądz biskup przekreślił „Bukareszt”, a także zapis „Radio Maryja – małżeńskie”, „duszpasterstwo związków niesakramentalnych”. Zapisał zaś „Jasi – wykłady, kardynał”. Pod kolejnymi datami 6-8 sierpnia ponownie przekreślono „Bukareszt”, 6-7 zapisano „Jasi – wykłady”, a pod datą 7 sierpnia – „Jasi – zakończenie”¹⁶. Nie odnotowano w kalendarzu żadnych konkretnych spotkań poza wykładami w Wyższym Seminarium Duchownym.

Wizyta księdza biskupa Stanisława Stefanka w Jassach w sierpniu 1997 r. była jedyną jego podróżą do Rumunii w czasie pełnienia przez niego posługi biskupa. Była to wizyta robocza, ściśle związana z pracą w Prezydium Papieskiej Rady ds. Rodziny. Sprawy rodziny przez całą posługę kapłańską i biskupią były dla niego, obok głoszenia Chrystusowej Ewangelii, oczywistym priorytetem, któremu poświęcił swoje pasterskie życie. Obecnie należy szerzyć Jego nauczanie, ponieważ nie traci na swej aktualności, a nawet, w obliczu zagrożeń demograficznych oraz ideologicznych w świecie, jest coraz bardziej aktualne.

References

Bibliografia

- Polonijne dzieło księdza biskupa Stanisława Stefanka TChr*, red. K. Cegielska, M. Lont, Toruń 2023.
- Wejman G., *Posługa duszpasterska na rzecz Polonii biskupa Stanisława Stefanka sufragana diecezji szczecińsko-kamieńskiej*, w: *Polonijne dzieło księdza biskupa Stanisława Stefanka TChr*, red. K. Cegielska, M. Lont, Toruń 2023.
- Lont M., *Posługa duszpasterska biskupa Stanisława Stefanka TChr na rzecz Polonii w latach 1996-2019 (okres łomżyński)*, w: *Polonijne dzieło księdza biskupa Stanisława Stefanka TChr*, red. K. Cegielska, M. Lont, Toruń 2023.
- Kołodziej B., *Ksiądz Biskup Stanisław Stefanek TChr (07.05.1936-17.01.2020)*, w: *Sługa Ewangelii rodziny i życia. Zbiór wspomnień o Księdzu Biskupie Stanisławie Stefanuku TChr*, red. K. Cegielska, Łomża 2025.

¹⁵ Tamże.

¹⁶ *Kalendarz osobisty ks. biskupa Stanisława Stefanka z 1997 roku*, Archiwum Diecezjalne w Łomży.

„Łomżyńskie Wiadomości Diecezjalne” 1997, LIX, nr 3.

Materiały osobowe, podanie Stanisława Stefanka o przyjęcie do Niższego Seminarium Duchownego Towarzystwa Chrystusowego dla Wychodźców z dnia 26 czerwca 1949 r., Archiwum Towarzystwa Chrystusowego w Poznaniu (rękopis nie posiada sygnatury).

Stefanek S., *Mężczyznę i niewiastę ich stworzył. Płeć w Biblii, referat wygłoszony w sierpniu 1997 r. w WSD w Jassach w Rumunii*, w: *Konspekty wystąpień ks. biskupa Stanisława Stefanka z 1997 roku*, rękopis, Archiwum Diecezjalne w Łomży (rękopis nie posiada sygnatury).

Kalendarz osobisty ks. biskupa Stanisława Stefanka z 1997 roku, Archiwum Diecezjalne w Łomży (pozycja bez sygnatury).

Episcopia Romano-Catolica de Iasi – strona internetowa [dostęp: 26.11.2024].

<https://dompolski.ro/pl/ksiaz-mateusz-catargiu/> [dostęp: 26.11.2024].

<https://www.biseriacatolica.ro/episcopi/> [dostęp: 26.11.2024].

www.ercis.ro/cateheza/sinodtema.asp?id=134 [dostęp: 26.11.2024].